TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2004. gada 14. septembrī *

Lieta C-168/03

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam,

ko 2003. gada 11. aprīlī cēla

Eiropas Kopienu Komisija, ko pārstāv I. Martinesa del Perala [*I. Martínez del Peral*], pārstāve, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Spānijas Karalisti, ko pārstāv L. Fragasa Gadeja [*L. Fraguas Gadea*], pārstāve, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — spāņu.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], Ž. P. Puisošē [*J.-P. Puissochet*], R. Šintgens [*R. Schintgen*] un N. Kolnerika [*N. Colneric*] (referente),

ģenerāladvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 30. martā,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Ar šo prasības pieteikumu Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka ar 1997. gada 18. jūlija Karaliskā dekrēta Nr. 1215/1997 vienīgā pārejas noteikuma 1. punktu, kas nosaka drošības un veselības aizsardzības minimālās prasības, darba ņēmējiem lietojot darba aprīkojumu, nosakot papildu pielāgošanas periodu darba aprīkojumam, kas jau ir nodots uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēja rīcībā pirms 1997. gada 27. augusta (*BOE* Nr. 188, 7.8.1997., 24063. lpp.) (turpmāk tekstā — "Karaliskais dekrēts"), Spānijas Karaliste nav izpildījusi savus pienākumus,

ko tai uzliek EKL 10. un 249. pants un 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts 1989. gada 30. novembra Padomes Direktīvā 89/655/EEK par drošības un veselības aizsardzības minimālajām prasībām, darba ņēmējiem lietojot darba aprīkojumu darbā (Otrā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē) (OV L 393, 13. lpp.), ar grozījumiem, kas izdarīti ar Padomes 1995. gada 5. decembra Direktīvu 95/63/EK (OV L 335, 28. lpp.) (turpmāk tekstā — "grozītā Direktīva 89/655").

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

2 Direktīvas 89/655 4. pants "Noteikumi, kas attiecas uz darba aprīkojumu" nosaka:

" . Neskarot 3. pantu, darba devējam jāiegādājas un/vai jālieto:

a) darba aprīkojums, kas gadījumā, ja tas pirmo reizi nonācis uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēju rīcībā pēc 1992. gada 31. decembra, atbilst:

i) visu Kopienas attiecīgo direktīvu noteikumiem;

ii) I pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām, ja vien nav piemērojama vai tikai daļēji ir piemērojama cita Kopienas direktīva;

b) darba aprīkojums, kas gadījumā, ja tas atrodas uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēju rīcībā līdz 1992. gada 31. decembrim, atbilst I pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām ne vēlāk kā četrus gadus pēc minētā datuma.

[..]"

3 Direktīvas 89/655 pielikums "Minimālās prasības, kas minētas 4. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktā un b) apakšpunktā" nosaka:

"1. Vispārīga piebilde.

Šajā pielikumā noteiktie pienākumi ir spēkā, ņemot vērā direktīvas noteikumus un gadījumā, ja konkrētais darba aprīkojums rada atbilstīgu risku.

2. Vispārīgas minimālās prasības, kas attiecas uz darba aprīkojumu.

[..]

3. Uz īpašu darba aprīkojumu attiecināmas papildu minimālās prasības, kā minēts direktīvas 9. panta 1. punktā."

4 Saskaņā ar Direktīvas 89/655 9. panta 1. punktu:

"Saskaņā ar Līguma 118.a pantā paredzēto procedūru Padome pieņem papildinājumus pielikumam par papildu minimālajām prasībām attiecībā uz īpašu darba aprīkojumu, kas minēts šā pielikuma 3. punktā."

5 Direktīvas 89/655 10. panta 1. punkts paredz:

"Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 1992. gada 31. decembrim. Dalībvalstis par to tūlīt informē Komisiju."

6 Saskaņā ar Direktīvas 95/63, kas groza Direktīvu 89/655, ceturto apsvērumu, "[..] dalībvalstīm jāveic pasākumi, lai uzņēmumiem, jo īpaši maziem un vidējiem uzņēmumiem, atvieglotu šīs direktīvas noteikumu īstenošanu; šādos pasākumos var ietilpt mācību un informācijas pasākumi, kas piemēroti dažādo saimniecības sektoru īpašajām prasībām".

7 Direktīvas 95/63 I pielikums nosaka:

"Direktīvas 89/655/EEK pielikumu (kurš kļūst par I pielikumu) groza šādi:

1. Vispārīgo piezīmi papildina ar šādu daļu:

"Šādas minimālās prasības, ja tās piemēro attiecībā uz ekspluatācijā esošu darba aprīkojumu, neprasa obligāti veikt tos pašus pasākumus, kā būtiskās prasības attiecībā uz jaunu darba aprīkojumu."

[..]"

8 Direktīvas 89/655 I pielikuma 3. punkts groza sarakstu, kas satur papildu minimālās prasības darba aprīkojuma īpašiem veidiem.

9 Direktīvas 95/63 1. panta 1. punkta a) un b) apakšpunkts šādi groza Direktīvas 89/655 4. pantu:

"a) direktīvas 1. punkta a) apakšpunkta ii) daļā un b) apakšpunktā vārdu "pielikumā" aizstāj ar vārdiem "I pielikumā";

b) direktīvas 1. punktā iekļauj šādu punktu:

"c) neskarot a) apakšpunkta i) daļu un neņemot vērā a) apakšpunkta ii) daļu un b) apakšpunktu, specifisks darba aprīkojums, uz kuru attiecas I pielikuma 3. punkta prasības, kurš, ja ir jau sagādāts darba ņēmējiem uzņēmumā un/vai iestādē līdz 1998. gada 5. decembrim, atbilst I pielikumā izklāstītajām minimālajām prasībām ne vēlāk kā četrus gadus pēc šā datuma"."

10 Saskaņā ar Direktīvas 95/63 2. panta 1. punkta pirmo daļu:

"Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvi un administratīvi akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu šīs direktīvas prasības līdz 1998. gada 5. decembrim. Dalībvalstis par tiem uzreiz paziņo Komisijai."

11 Saskaņā ar EK līguma 191. panta 2. punkta otro teikumu (pēc grozījumiem — EKL 254. panta 2. punkta otrais teikums), Direktīva 95/63 ir stājusies spēkā 1996. gada 19. janvārī.

Valsts tiesiskais regulējums

12 Karaliskā dekrēta vienīgā pārejas noteikuma, kas stājās spēkā 1997. gada 27. augustā, 1. punkts nosaka:

"Vienīgais pārejas noteikums. Darba aprīkojuma pielāgošana.

1. Darba aprīkojums, kas atrodas uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēju rīcībā šī dekrēta spēkā stāšanās dienā, ir jāpielāgo I pielikuma 1. punkta prasībām divpadsmit mēnešu laikā no Dekrēta spēkā stāšanās datuma.

Bet, ja noteikti sektori nespēj veikt pielāgošanu iepriekšējā daļā noteiktajā termiņā specifisku, pietiekami pamatotu un objektīvu iemeslu dēļ, kas ir saistīti ar to darba aprīkojumu, Nodarbinātības dienests izņēmuma gadījumos, pamatojoties uz argumentētu pieprasījumu no darba devēju visvairāk pārstāvētajām apvienībām šajā sektorā un pēc konsultācijas ar vispārstāvētākajām arodbiedrībām šajā sektorā, var apstiprināt plānu, kas paredz pielāgot darba aprīkojumu ne ilgāk kā piecu gadu laikā un kas atspoguļo grūtības, iespaidu un objektīvo situāciju, uz kuras pamata šis izņēmums tiek pieprasīts. Minētais plāns ir jāiesniedz Nodarbinātības dienestam ne vēlāk kā deviņu mēnešu laikā no šī Karaliskā dekrēta spēkā stāšanās datuma un tam ir jābūt apstiprinātam ne vēlāk kā trīs mēnešu laikā, pēc kuru iztecēšanas izteikta lēmuma trūkums nozīmē, ka lūgums ir noraidīts.

Pielāgošanas plāns ir piemērojams uzņēmumiem, kas Nodarbinātības dienestam ir iesnieguši lūgumu apstiprināšanai; šai piemērošanai ir jāņem vērā konsultācijas ar

darba ņēmēju pārstāvjiem, plānā ir jāuzskaita sarežģījumi, iespaids un tehniskās grūtības, kuru dēļ nav iespējams ievērot noteikto termiņu, kā arī jāsniedz detalizēts apraksts tam, kādi pasākumi ir veikti, lai varētu iekļauties termiņā, kā arī alternatīvi preventīvi pasākumi, kas nodrošina attiecīgus veselības un drošības apstākļus konkrētās darba vietās.

[..]"

13 Karaliskā dekrēta I pielikuma 1. punkts atbilst grozītās Direktīvas 89/655 I pielikumam.

Pirmstiesas procedūra

14 Ar 1996. gada 26. septembra spriedumu lietā C-79/95 Komisija/Spānija, *Recueil*, I-4679. lpp. Tiesa atzina, ka, noteiktajā termiņā nepieņemot normatīvos un administratīvos aktus, lai panāktu atbilstību Direktīvai 89/655, Spānijas Karaliste nav izpildījusi savus pienākumus, ko tai uzliek Direktīvas 89/655 10. panta 1. punkts.

15 1997. gada augustā Spānijas valsts iestādes nosūtīja Komisijai Karaliskā dekrēta tekstu.

16 Tā kā Komisija uzskatīja, ka, atļaujot papildu piemērošanas periodu darba aprīkojumam, kas jau ir pieejams uzņēmumu un/vai iestāžu darba ņēmējiem pirms 1997. gada 27. augusta, Karaliskā dekrēta vienīgā pārejas noteikuma 1. pants ir pretrunā Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunktam, Komisija uzsāka procedūru sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam. Pēc Spānijas Karalistes brīdināšanas un pieprasījuma iesniegt paskaidrojumus Komisija 2002. gada 1. jūlijā izdeva argumentētu atzinumu, aicinot dalībvalsti veikt vajadzīgos pasākumus, lai panāktu atbilstību argumentētajam atzinumam divu mēnešu laikā no tā paziņošanas dienas.

17 Tā kā Komisija uzskatīja, ka Spānijas valdības iesniegtie paskaidrojumi norāda uz argumentētajā atzinumā minēto pārkāpumu turpināšanu, tā nolēma iesniegt šo prasību.

Par prasību

Lietas dalībnieku argumenti

18 Komisija uzskata, ka Spānijas Karaliste divējādi nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek Direktīva 89/655 ar grozījumiem, it īpaši tās 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts: pirmkārt, Karaliskā dekrēta vienīgā pārejas noteikuma 1. punktā Spānijas Karaliste dod uzņēmumiem divpadsmit mēnešu papildu pielāgošanas periodu; otrkārt, šī punkta otrajā, trešajā un ceturtajā apakšpunktā valsts tiem papildus dod piecu gadu periodu, neieskaitot jau minēto 12 mēnešu periodu. Tomēr Komisija ir norādījusi, ka tā neuztur pirmo iebildumu.

19 Pēc tās uzskata, grozītās Direktīvas 89/655 I pielikuma 1. punktā nav paredzēta iespēja pieļaut turpmākus pielāgošanas periodus noteiktam ekspluatācijā esošam darba aprīkojumam.

20 Spānijas valdība atbildē norādīja, ka tā nesaskata vajadzību Komisijai uzturēt savus prasījumus, jo apspriežamie plāni zaudē spēku 2003. gada 27. augustā, kas ir pielāgošanas plānu papildu piecu gadu maksimālā perioda beigu termiņš.

21 Turklāt šie plāni nav jāuzskata par tādiem, kas Spānijas uzņēmējiem dod papildu periodu grozītās Direktīvas 89/655 īstenošanai.

22 Pielāgošanas plāna apstiprināšana nozīmē, ka uzņēmums, kurš iesniedz pieprasījumu, izstrādā īpašus iepriekšējus pasākumus darba aprīkojumam pielāgošanas periodā. Šie pasākumi garantē darba ņēmēju drošības līmeni, kas atbilst Karaliskajā dekrētā pieprasītajam un ir vienāds ar Direktīvā noteikto drošības līmeni.

23 Spānijas valdība uzskata, ka pamats pielāgošanas plānus atļaujošai procedūrai ir Karaliskā dekrēta I pielikuma vispārīgā piebilde, kas ir burtiski pārrakstīta no grozītās Direktīvas 89/655 I pielikuma vispārīgās piebildes.

Tiesas vērtējums

24 No pastāvīgās judikatūras izriet, ka valsts pienākumu neizpilde ir jāizvērtē, aplūkojot situāciju attiecīgajā dalībvalstī, kāda tā ir, beidzoties argumentētajā atzinumā noteiktajam laika posmam, un Tiesa neņem vērā vēlāk notikušas izmaiņas (skat., jo īpaši, 2002. gada 30. janvāra spriedumu lietā C-103/00 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-1147. lpp., 23. punkts, un 2004. gada 29. janvāra spriedumu lietā C-209/02 Komisija/Austrija, *Recueil*, I-1211. lpp., 16. punkts). Pat tad, ja pēc atzinumā noteiktā beigu termiņa pārkāpums ir labots, prasības izskatīšanas turpinājums ir nozīmīgs, jo tādā veidā var noteikt pamatu dalībvalsts atbildībai attiecībā uz personām, kuru tiesības aizskar attiecīgā pienākumu neizpilde (skat., jo īpaši, 1987. gada 17. jūnija spriedumu lietā 154/85 Komisija/Itālija, *Recueil 1987*, 2717. lpp, 6. punkts, un 2002. gada 20. jūnija spriedumu lietā C-299/01 Komisija/Luksemburga, *Recueil*, I-5899. lpp., 11. punkts).

25 Šajā lietā ir noskaidrots, ka 2002. gada 1. septembrī, kas ir argumentētajā atzinumā minētais beigu termiņš, pielāgošanas plānu sistēma vēl nebija izbeigta.

26 Līdz ar to ir jānoskaidro, vai šajā datumā spēkā esošā sistēma atbilda Spānijas Karalistes pienākumiem saskaņā ar grozītās Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

27 Saskaņā ar grozītās Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunktu tā oriģinālversijā darba aprīkojumu, kas ir pieejams darba ņēmējiem 1992. gada 31. decembrī, ir jāsaskaņo ar šīs Direktīvas pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām ne vēlāk kā četru gadu laikā pēc šī datuma, proti, 1996. gada 31. decembrī.

28 Tādējādi saskaņā ar Direktīvas 89/655 oriģinālversiju šo darba aprīkojumu nevar lietot pēc 1997. gada 1. janvāra, ja tas neatbilst minimālām prasībām, kā noteikts pielikumā.

29 Tomēr Direktīva 95/63 stājās spēkā 1996. gada 19. janvārī, t. i., pirms augstāk minētā datuma.

30 Grozītās Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta jaunais c) apakšpunkts nosaka, ka, neskatoties uz a) apakšpunkta ii) daļu un b) apakšpunktu, īpašam darba aprīkojumam, kas pakļauts I pielikuma 3. punkta noteikumiem un kas darba ņēmējam jau ir pieejams uzņēmumos un/vai iestādēs uz 1998. gada 5. decembri, ir jāsaskaņo ar I pielikumā noteiktajām minimālajām prasībām ne vēlāk kā četru gadu laikā pēc šī datuma.

31 Komisijas prasījums ir jāsaprot kā tāds, kas attiecas tikai uz tiem gadījumiem, kuri neizriet no atkāpes no grozītās Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta, kas ir noteikta šīs Direktīvas 4. panta 1. punkta c) apakšpunktā.

32 Attiecībā uz darba aprīkojumu, kas minēts grozītās Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā, ir pietiekami noteikt šīs pašas Direktīvas I pielikuma 1. punkta piemērojamību.

33 Saskaņā ar šo noteikumu grozītās Direktīvas 89/655 I pielikumā noteiktās minimālās prasības, ciktāl tās attiecas uz ekspluatācijā esošo darba aprīkojumu, ne vienmēr pieprasa tos pašus pasākumus, kādi ir obligāti jaunam darba aprīkojumam.

34 Šis noteikums nozīmē, ka tas groza Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta piemērojamību. Kā norādīja ģenerāladvokāte savu secinājumu 18. punktā, Direktīva atļauj dalībvalstīm pieņemt noteikumus, saskaņā ar kuriem ekspluatācijā esošo darba aprīkojumu, kas pēc būtības "neizpilda tās pašas" prasības kā jauns darba aprīkojums, var lietot arī pēc 1996. gada 31. decembra.

35 Ekspluatācijā esošā darba aprīkojuma atļauta lietošana ir jāizvērtē to minimālo prasību ietvaros, kas noteiktas grozītās Direktīvas 89/655 I pielikumā, kura otrais punkts nosaka, ka tie turpina attiekties uz šo aprīkojumu. Tiktāl, cik šis noteikums nosaka, ka minimālās prasības šim aprīkojumam nav tādas pašas kā jaunam darba aprīkojumam, tas ir jāsaprot kā norma, kas dod lielāku izvēles brīvību tehnisko risinājumu jomā, ja vien ir veikti attiecīgi aizsardzību nodrošinoši pasākumi, ko vēlas sasniegt minētās tiesību normas.

36 Šajā sakarā ir jāņem vērā, ka, pamatojoties uz pastāvīgo judikatūru par direktīvas transponēšanu dalībvalsts tiesību aktos, valsts tiesību aktiem ir jāgarantē, lai valsts iestādes efektīvi piemērotu visu direktīvu, lai no tiesību aktiem izrietošie tiesiskie apstākļi ir pietiekami precīzi un skaidri un lai personas ir pilnībā informētas par savām tiesībām un vajadzības gadījumā var balstīties uz šīm tiesībām valsts tiesā (skat., jo īpaši, 1995. gada 23. marta spriedumu lietā C-365/93 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-449. lpp. 9. punkts, un 2003. gada 10. aprīļa spriedumu lietā C-65/01 Komisija/Itālija, *Recueil*, I-3655. lpp., 20. punkts).

37 Šajā lietā pielāgošanas plānu pielietošana, bez šaubām, ir pakļauta priekšnosacījumam par alternatīviem preventīviem pasākumiem, kas garantē attiecīgus veselības un drošības apstākļus konkrētās darba vietās. Tomēr šajā kontekstā Karaliskajā

dekrētā nav atsauces uz grozītās Direktīvas 89/655 I pielikumā minētajiem noteikumiem. Uz šīs direktīvas I pielikumu atsaucas tikai šī dekrēta vienīgā pārejas noteikuma pirmais apakšpunkts, kas atbilst grozītās Direktīvas 89/655 I pielikumam. Turpretim turpmākie apakšpunkti, kas apstiprina pielāgošanas plānu sistēmu, atkāpjoties no pirmā apakšpunkta, uz to neatsaucas. Tādējādi Karaliskais dekrēts nav pietiekoši precīzs, transponējot grozītās Direktīvas 89/655 I pielikumā minēto minimālo prasību sistēmu ekspluatācijā esošajam darba aprīkojumam.

38 Šī iemesla dēļ Karaliskā dekrēta vienīgā pārejas noteikuma 1. punkta otrā un trešā daļa neatbilst grozītās Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunktā un Direktīvas I pielikumā noteiktajām prasībām, jo tādējādi Spānijas Karaliste ir piešķīrusi papildu pielāgošanas periodu darba aprīkojumam, kas jau ir nodots darba ņēmēju rīcībā uzņēmumos un/vai iestādēs pirms 1997. gada 27. augusta.

39 Līdz ar to ir jāsecina, ka Karaliskā dekrēta vienīgā pārejas noteikuma 1. punktā, kas nosaka drošības un veselības aizsardzības minimālās prasības, darba ņēmējiem lietojot darba aprīkojumu, nosakot papildu pielāgošanas periodu darba aprīkojumam, kas jau ir nodots uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēja rīcībā pirms 1997. gada 27. augusta, Spānijas Karaliste nav izpildījusi pienākumus, ko tai uzliek grozītās Direktīvas 89/655 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts.

Par tiesāšanās izdevumiem

40 Atbilstoši Reglamenta 69. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Komisija ir prasījusi piespriest Spānijas Karalistei atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Spānijas Karalistei spriedums ir nelabvēlīgs, tad tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

1) **tā kā ar 1997. gada 18. jūlija Karaliskā dekrēta Nr. 1215/1997 vienīgā pārejas noteikuma 1. punktu, kas nosaka drošības un veselības aizsardzības minimālās prasības, darba ņēmējam lietojot darba aprīkojumu, Spānijas Karaliste noteica papildu pielāgošanas periodu darba aprīkojumam, kas jau ir nodots uzņēmuma un/vai iestādes darba ņēmēja rīcībā pirms 1997. gada 27. augusta, Spānijas Karaliste nav izpildījusi savus pienākumus, ko tai uzliek 4. panta 1. punkta b) apakšpunkts 1989. gada 30. novembra Padomes Direktīvā 89/655/EEK par drošības un veselības aizsardzības minimālajām prasībām, darba ņēmējiem lietojot darba aprīkojumu darbā (Otrā atsevišķā direktīva Direktīvas 89/391/EEK 16. panta 1. punkta nozīmē), ar grozījumiem, kas veikti ar 1995. gada 6. decembra Padomes Direktīvu 95/63/EK;**

2) **Spānijas Karaliste atlīdzina tiesāšanās izdevumus.**

[Paraksti]